

MARTÍ DOMÍNGUEZ

El visc enganxadís

LLOSA

J.G. Frazer, en el seu llibre *La branca daurada*, explica que el poder sobrenatural del visc prové del fet que aquest roman verd i esponerós a l'hivern mentre que el roure perd les fulles. Els homes descobriren en aquesta planta no un vegetal paràsit que s'alimenta i debilita el vell roure estimat, sinó tan sols una forma superior de botànica, un missatge sobrenatural, quelcom que els demiürs va-

ren interpretar com un símbol de la regeneració i la fertilitat.

Virgili, a *L'Eneida* (llibre VI), explica que dos coloms blancs guiaren Eneas fins a la vall on creixia la Branca Daurada, en "aquell meravellós arbre, de frondositat verda, del qual s'irradien enlluernadors reflexos daurats". I afegeix: "Així com en el fred hivern el visc mostra una ufanor perpètua, hoste de l'arbre que no el va produir, i tiny de groc amb els seus fruits el tronc ombrós, d'aquesta manera apareixien sobre el fullam del roure les àuries fulles i així mussitava a la plàcida brisa."

Es curiós que Frazer concloguera arran d'aquest passatge que la Branca Daurada virgiliana era, al capdavant, el visc. Malgrat que l'autor de *L'Eneida* estableix la comparació entre el visc i "les àuries fulles" de l'altra planta, Frazer atalla ràpidament la discussió i es decanta per la solució més senzilla. Tanmateix, els antics diferenciaven clarament entre el visc del roure (*Loranthus europaeus*) i el visc vulgar (*Viscum album*). De vegades, com ben indica Teofrast, totes dues espècies poden coexistir, però "el visc de roure el produeix l'arbre en la cara que mira al nord i el vulgar en la que mira al sud". En català, aquesta distinció entre les dues espècies encara es conserva en el mot *viscarsi*, que prové de la fórmula dels apotecaris *visc querci*. Plini, en la seua *Història natural*, indica la veneració que tenien els druides envers aquesta planta, fins l'extrem de no realitzar cap cerimònia sense les seues fulles. I havia de ser el visc que creix al roure, perquè aquest arbre santifica el bosc, fins l'extrem que, segons aquest autor llatí, d'ell prenen el nom els druides (del grec *drys*, roure).

En tot cas, la planta que empraren els celtes en les seues celebracions fou el visc del roure (*Loranthus*). La seua simbologia actual com a planta de la bona sort tan sols es justifica per aquesta primitiva tradició cèltica. Per això, quan durant aquests dies nadalencs trobem en les floristeries els pomells de visc vulgar (*Viscum album*), assistim a un frau iconològic. El visc blanc n'és un succedani, i per dir-ho així, s'ha enganxat "parasíticament" a la vella tradició cèltica del visc del roure, del viscarsi. D'aquesta manera, els homes —que són d'una ignorància insondable— en lloc de comprar la "Branca Daurada" de Virgili (que creix en aquell meravellós arbre que va enlluernar Eneas), es duen a casa el vulgar visc que viu en els pins més anodins. I així van després les coses en aquest pobre món...